

An aerial photograph of a forest during autumn. The trees show a mix of green, yellow, and orange. A small, two-story house with a red roof and white window frames is visible in the middle ground, nestled among the trees.

Pappers näringspolitik

Skogsråvaran

Foto: Henrik Rosenqvist

På Pappers kongress i september 2006 antogs en näringspolitisk rapport. Den ska vara vägledande för Pappers arbete för att försöka påverka

främst politiker att fatta beslut som gynnar investeringar i massa- och papperstillverkning i Sverige. Arbetet för att påverka politiker måste ske både på europeisk nivå och här hemma i Sverige.

Om svensk massa- och pappersindustri på sikt ska klara av att konkurrera med tillverkning i andra länder måste vi vara mycket effektiva. För det krävs investeringar och att det behöver byggas nya maskiner om vi på sikt ska kunna vara konkurrenskraftiga. Det behövs också insatser inom forskning och utveckling för att utveckla produkterna och processerna.

För att de nödvändiga investeringarna ska bli av måste förutsättningarna för att producera massa och papper just i Sverige vara goda. Det handlar om allmänna ekonomiska villkor, bra utbildning, infrastruktur med mera. För vår bransch är villkoren speciellt viktiga när det gäller råvaran, energin, miljön och transporterna.

I denna skrift presenteras Pappers policy inom dessa fyra områden. Det är efter dessa riktlinjer vi ska försöka påverka politiker för att på detta sätt bidra till mer investeringar i svensk massa- och pappersproduktion. Vill du veta mer om vår policy kan du höra av dig till din avdelning eller till förbundskontoret.

Med hälsning

Jan-Henrik Sandberg
Jan-Henrik Sandberg

Förbundsordförande Pappers

Grunden för vår relativt omfattande massa och pappersproduktion i Sverige bygger på våra skogliga tillgångar. Gran och tall, med sin långa fiber, är en bra råvara för produkter som behöver vara starka. Nackdelen vi har är att den växer långsamt och därmed blir den dyr.

Skogen finns dock inte bara till för att producera råvara till industrin utan ska också fylla andra behov för människorna. Den är en del av vårt ekosystem och det är viktigt att det finns långsiktig överlevnadsmöjligheter för växter och djur, det vill säga skogsbruket måste bedrivas på ett sådant sätt att vi värnar om den biologiska mångfalden.

Produktions- och miljömålet är jämställt i den svenska skogsvårdslagen, vilket är bra. Pappers stödjer riksdagens

mål om 900 000 ha reservat, men ser inte detta som ett steg på vägen utan som ett mål under överskådlig tid. Inom ramen för gällande skogspolitik ser vi möjligheter att öka tillväxten i skogen. Vi tror att det är nödvändigt då skogen ska räcka till allt mer, framför allt även som bränsle för värme och elproduktion, men kanske också som bas för ett bränsle som ska ersätta olja som drivmedel.

Ökad efterfrågan på skog kommer att driva upp priserna på råvaran, i synnerhet som annan användning än som industriråvara är subventionerad och ger en mycket hög betalningsförmåga till dessa användare. Det är subventioner främst i form av så kallade gröna certifikat.

Pappers bedömningar och förslag till bättre skogspolitik:

att det måste finna en balans mellan produktions- och miljömål för att säkra en långsiktig hållbar utveckling

att det inom ramen för detta är viktigt att öka tillväxten i skogen, bland annat genom röjning och gallring

att riksdagens mål för reservatsbildning utgör ett tak och inte ett etappmål

att returfiber är en viktig råvara och att det måste finnas effektiva insamlingsystem

att biobränslen måste konkurrera på egna villkor

att subventionerna för annan användning än industriråvara inte får vara så höga att de driver upp priserna på massaved.

Energi

Pappersindustrin är en storförbrukare av energi, speciellt elenergi. Totalt förbrukar vår bransch cirka 23 TWh elenergi per år. Under lång tid var låga elpriser en klar konkurrensfördel för svensk massa- och pappersindustri och det komparerade för höga transportkostnader på grund av avståndet till marknaden. Låga elpriser har också inneburit att strukturen på branschen har anpassat sig efter detta med hög andel produktion baserad på mekanisk massa och hög grad av vidareförädling. Ju högre grad av vidareförädling desto högre nivå ligger elförbrukningen på.

Elenergi är en stor kostnadspost för företagen och därför görs stora ansträngningar för att minska och effektivisera förbrukningen. Trots detta kommer troligen elförbrukningen att öka till följd av ökad produktion och ökad vidareförädling.

Massa- och pappersindustrin är beroende av en nationell energipolitik som ger branschen låga elpriser, åtminstone konkurrenskraftiga elpriser. Det är svårt att tro på en återgång till den tidigare reglerade elmarknaden och det krävs av branschen att klara något högre elpriser än tidigare. För att bibehålla en elintensiv industri i Sverige kräver att vi har Europas lägsta elpriser. Detta borde

också vara fullt möjligt med vår stora tillgång på vatten- och kärnkraft.

Elpriserna är i dagsläget alltför höga för elintensiv industri och ser ut att så förbli. Orsakerna är flera, men en icke fungerande elmarknad är en viktig del. Dagens vinstnivåer för de tre stora elproducenterna borde resultera i nya aktörer, men politiska beslut hindrar nyetableringar i elproduktion som är lönsam. Ny kärnkraft och ny vattenkraft är i praktiken utesluten, om det inte är fråga om uppgradering av befintlig verksamhet som ägs av de tre stora elbolagen. Ny elproduktion behövs för att sänka elpriserna och då inte bara från produktion som kräver subventioner, såsom biobaserad elproduktion eller vindkraft.

För att få ner utsläppen av koldioxid (klimatpåverkan) måste elproducenter som baserar sin produktion på fossila bränslen ha en utsläppsrätt för varje kilo koldioxid de släpper ut. Priset för utsläppsrätten läggs på elpriset. Priset på elmarknaden bestäms av priset för den sist ianspråktaga kilowattimmen. Det betyder att vi får betala för utsläppsrätter även om den el vi förbrukar kommer från en elproduktion som inte släpper ut koldioxid. Systemet med utsläppsrätter är bra då det ger en kostnad för utsläpp av koldioxid, men det är fel att det blir ett prisgenomslag även på el som kommer från elproduktion utan koldioxidutsläpp. Ett system med skilda marknader för el baserat på fossilt respektive icke-fossilt skulle gå runt detta problem.

Pappers bedömningar och förslag för en bättre energipolitik är:

att den framtida elproduktionen kommer att bestå av en mix av olika bränslen, och att vatten- och kärnkraft under överskådlig tid kommer att spela stor roll

att uppgradering av kärn- och vattenkraft är kortsiktigt en snabb metod för ökning av elproduktionen

att det är viktigt med energieffektivisering

att kärnkraften ska drivas vidare så länge den är säker

att säkerhets- och miljökrav ska bestämmas av politikerna och att eventuella investeringar i kärnkraft får bestämmas av om de är lönsamma eller inte

att näten, såväl inrikes som utrikes, ska kontrolleras av samhället

att subventionerna för elproduktion baserat på biobränslen inte får bli så stora att de driver upp priserna på massavedsmarknaderna.

Miljö

För långsiktig överlevnad måste massa- och pappersindustrin verka på ett sätt som är miljömässigt uthålligt. Miljöfrågorna berör vår industri på ett antal olika sätt. I skogsbruket handlar det främst om biologisk mångfald. Ett skogsbruk som jämställer miljömålet med produktionsmålet är därmed ett viktigt steg. I själva produktionen handlar det ofta om utsläpp till luft och vatten, samt de kemikalier som används i produktionsprocessen. När det gäller utsläpp till luft av koldioxid krävs idag att företagen har rätt att släppa ut en viss mängd. De får sig dels tilldelat ett antal så kallade utsläppsrätter och om dessa inte räcker måste de köpa ytterligare.

I produktionsprocessen används stora mängder energi och såväl användande som produktion av energi har ofta en miljöpåverkan. Råvaran som används för papperstillverkningen ska transporteras till fabriken, oavsett om

det rör sig om färsk fiber eller returfiber. Den färdiga produkten ska till sist säljas på marknaden och transporteras till kunden. Alla dessa transporter har också en miljöpåverkan.

Går vi tillbaka några årtionden så var utsläppen till luft och vatten ett stort problem för massa- och pappersindustrin. Idag är dessa frågor i stort sett lösta, även om det vid enstaka tillfällen kan ske alltför höga punktutsläpp. Viktiga miljöfrågor idag är om returpapper ska definieras som avfall och därmed hanteras som osorterat hushållsavfall.

En orimlig definition och fördyrar i onödan hanteringen av returpapper.

Miljöfrågorna regleras i Miljöbalken och en del av de regler som finns i den har sitt ursprung i gemensam lagstiftning på EU-nivå. Miljöbalken är en relativt ny lagstiftning och det råder ännu en viss osäkerhet om hur den ska tillämpas. Numera avgörs frågor om tillstånd av speciella miljödomstolar och på många områden finns ännu ingen vedertagen praxis. Därför drivs många frågor vidare i domstol av främst Naturvårdsverket för att pröva gränserna.

Pappers bedömningar och förslag till en bättre miljöpolitik är:

att den nationella miljöpolitiken bedrivs på ett sätt som inte leder till klara nackdelar för investeringar i Sverige

att vår miljöpolitik inte får till följd att produktionen ökar i länder med lägre miljökrav

att miljöprövning är nödvändigt och bra, men prövningen får inte ta för lång tid

att miljöpolitiken bara ska använda ett styrmedel per problem. Staplar man olika styrmedel på varandra skapas osäkerhet om vad som gäller

att Sverige inte har råd att gå långt före konkurrentländer när vi inför EU-regler i nationell lagstiftning.

Transporter

Sverige ligger i norra Europa och har därmed långt till de flesta marknader. Samtidigt exporterar svensk massa- och pappersindustri cirka 85 procent av produktionen till i huvudsak Mellanuropa. Vårt beroende av effektiva och billiga transporter över långa avstånd är därför stort. Beroendet gäller både transporter in till fabriker av olika råvaror, främst virkestransporter, och av transporter ut från fabrik till marknaderna. Exporten går till 70 procent med båt och vardera 15 procent på väg och järnväg. Av den totala exporten på båt utgör skogsindustrins transporter 30 procent, av lastbilsandelen 34 procent och lika mycket för järnväg.

Transporterna av virke till fabriker-na handlar mycket om bärigheten på skogsbilvägar. Det innebär ett beroende av anslag till vägunderhåll, både på skogsbilvägnätet och på det allmänna vägnätet. Ett bättre utbyggt europeiskt järnvägsnät är också nödvändigt för att det ska bli ett verkligt alternativ till biltransporter. I dagsläget finns alltför många flaskhalsar i järnvägsnätet för att trafiken ska fungera effektivt.

Det pågår också diskussioner och förslag har formulerats om en ökad beskattning av trafiken på väg. Ett av förslagen är kilometerskatt som genomförd skulle bli en allvarlig kostnadsnackdel för i synnerhet norra Sverige. Redan idag har Sverige uppskattningsvis en kostnadsnackdel på cirka 400 kronor per ton tidningspapper jämfört med tidningspappersbruk i mellersta Europa.

Pappers bedömningar och förslag till en bättre transportpolitik:

att höja väganslagen för att klara bärigheten på vägarna

att höja standarden på vägnätet för att effektivisera transportererna

att verka för likartade regler på EU-nivå

att införandet av nya EU-regler bör ske på ett sätt som ger lägsta möjliga transportkostnad.

Mer information kan fås via www.pappers.se eller via christer.larsson.fk@pappers.se